

TIBBIYOT OLIYGOHLARI TALABALARIDA XAVOTIRLANISH DARAJASINING IMTIXON JARAYONLARI BILAN BOG‘LIQLIGINI O‘RGANISH

Xolmo‘minov A.E., Iskandarova D.E., Dusov A.X.

Toshkent Tibbiyot akademiyasi Termiz filiali, Termiz, O‘zbekiston

Dolzarlighi. Bugungi davr talabalari orasida axborot almashinuvi va yangilanishining shiddatli o‘zgarishlariga moslashish, zarur ma'lumotlarni keraksizlaridan ajratib olish va vaqtdan unumli foydalanish dolzarb muammolardan biri ekanligi nafaqat talabalarni, balki kelajakka e'tiborsiz bo‘lmagan har qanday insonni o‘ylantiradi. Ushbu holat talabalar orasida xavotir xissini uyg‘otadi va bu ko‘pincha me'yor darajasida, ba'zi holatlarda esa patologiya sifatida o‘rganilmoqda. Tibbiyot oliygohlarida o‘qiydigan talabalardan boshqa oliygoh talabalariga nisbatan talab etiladigan yuqori aqliy, hissiy va jismoniy yuklamalar xavotir bilan bog‘liq tadqiqotimizni aynan ular o‘rtasida o‘tqizishimizning asosiy sababi bo‘ldi.

Tadqiqot maqsadi va vazifalari. Aniqlangan ma'lumotlarga asoslanib xavotir shakllanishiga ta'sir qiluvchi omillarni kamaytirish, patologik xavotirli buzulishlarni oldini olishga jamoat e'tiborini qaratish.

Tadqiqot usuli va obyekti. Tadqiqotda Toshkent tibbiyot akademiyasi Termiz filialidan random tarzda tanlangan 5 kurs talabalari (n=60) obyekt sifatida tanlandi. Ular temperament bo‘yicha uch guruhga bo‘lindi. Har bir guruhdan imtixon oldi va imtixon keyingi xavotir lanish darajasi aniqlandi. Temperamentni aniqlashda EPI so‘rovnomasidan, xavotir lanish darajasini aniqlashda esa STAI shkalasidan foydalanildi.

Natijalar. O‘tqazilgan EPI so‘rovnoma narijalariga ko‘ra random tarzda tanlangan 5 kurs talabalaridan 16 tasi ekstrovert, 12 tasi introvert, 36 tasi ambivert ekanligi aniqlandi. STAI xavotir shkalasi yordamida imtixon oldin o‘tqizilgan so‘rovnoma xuloslari quyidagicha: 16 ta ekstrovert orasidan 5 ta talabada engil darajadagi xavotir lanish aniqlandi. 12 ta introvertlar ichidan 4 ta talabada yengil darajadagi xavotir lanish aniqlandi. Ambivertlar orasidan 7 ta talabada yengil darajali xavotir lanish aniqlandi. Imtixon keying natijalar quyidagicha bo‘ldi: ekstrovertlar orasida-1 ta; introvertlar orasida -1 ta; ambivertlar orasida 0 ta. Talabalar orasida o‘rta va og‘ir xavotir lanish aniqlanmadi. Yengil xavotir lanigan talabalardan 2 ta talabada xavotirning yengil darajasi imtixon o‘tgandan keyin ham yo‘qolmaganligi aniqlandi. STAI shkalasida qayta qayta xavotir darajasi o‘lchanganda aniqlangan ekstrovert talabada shaxsiy xavotir darajasi yo‘qolmaganligi aniqlandi. Xavotir aniqlangan jami 16 ta talabadan faqat bitta introvert talaba yiqilgan va ayni shu talabada imtixon keyin ham yengil xavotir lanish qayd qilingan. Umumiy xisobda olinganda 60 ta talabaning 16 (26.66%) tasida yengil xavotir lanish aniqlangan, 44 (73.33%) tasida xavotir lanish aniqlanmagan. Yengil xavotir aniqlangan talabalarning 16 tadan faqat 2 tasi (12.5%) imtixon yiqilgan. Xavotir aniqlanmagan 44 ta talabaning 8 tasi (18.182%) imtixon yiqilgan. 16 ta talabaning faqat bittasida shaxsiy xavotir lanish darajasi yuqori chiqqan, aynan shu talaba imtixon yiqilgan.

Xulosa. Yuqoridagi keltirilgan natijalardan quyidagi xulosalar olindi: - xavotir aniqlangan talabalar orasida o‘qish jarayonini o‘zlashtirish nisbatan yuqori; - qayta tekshiruvda xavotir lanishi yo‘qolmagan talabalarda shaxsiy xavotir lanish yoki imtixonni topshirolmaganlik xissi muxim rol

o‘ynaydi; - talabalar orasida temperamentga xavotirlanish darajasini bog‘lab o‘rganishda EPI va STAI so‘rovnomalari samarali.